

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Ansökningsförfarande för vissa uppehålls- och arbetstillstånd

Saco har fått en möjlighet att svara på remissen Nya regler om ansökningsförfarande för vissa uppehålls- och arbetstillstånd (Ds 2025:18). I promemorian lämnas förslag till genomförande av det nya direktivet om ett enda ansökningsförfarande för ett kombinerat tillstånd för tredjelandsmedborgare att vistas och arbeta i ett EU-land.

Saco noterar inledningsvis att direktivet kräver flera förbättringar i ansökningsförfarandet som gagnar det nationella regelverket och i förlängningen stärker Sveriges konkurrenskraft- och attraktionskraft.

En snabbare handläggning

Saco har i flera sammanhang lyft vikten av en snabb och smidig handläggning i tillståndsärenden. För många arbetsgivare är bristen på personal med särskild kompetens stor, och tidsaspekten kan vara avgörande för att snabbt få rätt kompetens på plats och behålla företagets konkurrenskraft. Ett komplicerat regelverk och långa handläggningstider riskerar att göra Sverige mindre attraktivt som land att arbeta i, något vi helt enkelt inte har råd med.

Saco tillstyrker därför förslaget att den maximala handläggningstiden ändras från nuvarande fyra månader till 90 dagar, räknat från det att en komplett ansökan har inkommit. Saco tillstyrker även förslaget om ett uttryckligt förbud för arbetsgivare att kräva ersättning från arbetstagaren för betalning av ansökningsavgiften.

Byte av arbetsgivare

Saco anser att det positivt att det nya direktivet ställer krav på att den nuvarande ordningen, där ett arbetstillstånd är knutet till en viss arbetsgivare och ett visst slag av arbete, tas bort. En viktig del av tryggheten är att arbetskraftsinvandrare ska kunna byta arbetsgivare. Om den möjligheten saknas riskerar arbetstagare att stanna hos arbetsgivare som inte erbjuder villkor i enlighet med lag och avtal. Ingen ska behöva acceptera dåliga arbetsvillkor för att få stanna i Sverige. Att tillåta byte av arbetsgivare inom ramen för ett arbetstillstånd är en viktig åtgärd för att motverka arbetslivskriminalitet och förhindra oönskade inläsningseffekter, vilket även utredningen uppmärksammar. Det är därför viktigt att möjligheten att byta arbetsgivare underlättas.

Saco har inget att invända mot att det samtidigt införs en anmälningsskyldighet som gör det möjligt för Migrationsverket att genomföra kontroller och motverka missbruk.

Vidare instämmer Saco i bedömningen att det inte bör införas regler som begränsar rätten att byta arbetsgivare under en viss tid eller krav på att arbeta hos en viss arbetsgivare under en minimiperiod. Inte heller bör någon arbetsmarknadsprövning ske. Förslaget om att ett arbetstillstånd ska gälla minst under anställningstiden tillstyrks. Det kan konstateras att det har förekommit problem med just provanställningar.

Tillfällig arbetslöshet och förlängd omställningsperiod

Saco tillstyrker förslaget att den tillåtna perioden av arbetslöshet i vissa fall kan förlängas till sex månader, jämfört med huvudregeln på tre. Akademiker behöver ofta mer än tre månader för att hitta ett jobb som matchar deras kompetens, och samhället vinner på att denna arbetskraft hamnar i rätt jobb och inte vilket jobb som helst.

Det är också rimligt att förlängd omställningsperiod ges i särskilda situationer. Förslaget om tre månader vid misstänkt exploatering är positivt, men risken är att begreppet tolkas för snävt och beviskraven blir för höga. Om endast fall där förundersökning inletts eller polisanmälan gjorts godtas, riskerar andra arbetstagare som har arbetat under mycket dåliga arbetsvillkor med alltför låg lön gå miste om rätten.

Med vänlig hälsning
Sveriges akademikers centralorganisation

Lena Granqvist
Samhällspolitisk chef

Maria Rasmussen
Utredare